

Soproniak az Esterházy erdőbirtokon

Az ausztriai Esterházy Magánalapítvány erdőbirtokán tett az OEE Soproni Helyi Csoportja tanulságos látogatást tavalyi őszi programján.

A burgenlandi Esterházy-birtok körülbelül 44 400 hektáron terül el, amelyből 22 400 hektár erdő, mintegy 16 000 hektár a természetvédelmi- és vízterület, és a többi pedig mezőgazdasági művelés alatt áll. Az erdőt kezelő Forst- und Naturmanagement GmbH éves fakitermelése mintegy 120 000 m³, ennek körülbelül a fele-fele előhasználatokból, illetve a véghasználatokból kerül ki.

A fakitermelést 10%-ban saját dolgozók, 75%-ban vállalkozók, 15%-ban magánszemélyek végzik (jellemzően a falvak körüli előhasználatokból kivágható tűzifás lakossági termelésekről van szó, kerületvezetői jelöléssel, és utólagos faanyagfelvételezéssel). A saját fakitermelés mellett évente körülbelül 180 000 m³ faanyagot vásárolnak fel és értékesítenek tovább.

A szervezeti felépítésben az igazgató és az erdészeti ágazatvezető mellett 11 kerületvezető erdész, 6 beosztott erdész, 2 erdészsegéd, 5 fakereskedő (felvásárlás-értékesítés, logisztika), 8 adminisztratív alkalmazott (könyvelés, számlázás, pénztár stb), 1 hivatásos vadász, 16 erdészeti szakmunkás (részben szezonálisan foglalkoztatva) dolgozik.

Tanulmányutunk helyszíne a Lajta-hegység Nyugat-Lajta-hegységi erdészkerületében volt, ahol *Péter Dániel* erdőmérnök és *Senft Dominikus* kerületvezető erdész szakmai vezetőjét élvezhettük.

A Lajta-hegységben az Esterházy Erdészet egybefüggő 6200 hektáros erdőtömbben gazdálkodik, amelynek 10%-a szál-, illetve középerdő, 90%-a pedig sarjerdő. A legjellemzőbb erdőtársulás a meszes alapkőzetten növekvő gyertyános tölgyes (*Quercus-Carpinetum*), emellett főleg a szubkontinentális tölgyerdők (*Potentilla albae-Quercetum*) szilikáttalajokon, illetve a kis területű, tápanyagban gazdagabb talajokon cser elegyes erdők (*Quercetum petraeae-Cerris*), és a szintén kis kiterjedésű savanyú talajokon tenyésző kocsánytalan tölgyerdő (*Fago-Quercetum*) találhatóak.

A terület erdőművelési stratégiája szerinti cél a sarjerdők jelentősebb részének átalakítása közép- majd szálerdővé, a sarjaztatást felváltó – véghasználatok utáni részben természetes, de inkább mesterséges – felújításokkal.

A Nyugat-Lajta-hegységi kerület jellemzői: 2400 hektáron 1 kerületvezető erdész (*Dominikus Senft*) és 1 erdészsegéd dolgozik fél munkaidőben. Éves fakitermelés: 9600 m³ (előhasználatból 6000 m³, véghasználatból 3600 m³).

Elsőként egy véghasználat után sarjaztatott fiatalost néztünk meg. A tarvágás utáni 5-6. évben történik az első ápolás (sarjleverés) az értékesebb fafajok (KTT, CSNYE, HJ, BABE) javára, nyír, mezei juhar, gyertyán, kislevelű hárs ellenében.

A következőkben egy kőfejtőt tekintettünk meg. Jelentős mellékhaszonvételként szerepel az árbevételi oldalon a kőbányászat (dolomit és kvarcit). A 12 hektáros bányaterületükön jelenleg 3-4 hektáron folyik bányászati tevékenység. A bányaművelés további terjeszkedése esetén erdőterület szűnik meg, ekkor a megszüntetett erdő nagysága erejéig a cseereerdősítés az egyedüli feladat, akár a felhagyott bányaművelési területek rekultivációjával. Kísérőnk diszkréten utalt rá, hogy a kőfejtésből mennyivel egyszerűbb jövedelmet szerezni, mint az erdőgazdálkodásból.

A szakmai program következő állomásán harveszteres tarvágás után 2015-ben végrehajtott mesterséges erdőesetést láthattunk. A feljövő sarjak mellé hektáronként 500 EF-t, 700 burkolt gyökerű VF-t, 50 nagyméretű, 2 méter magas műanyag védőcsőbe helyezett HJ-t ültettek. A burkolt gyökerű VF-t a jobb túlélés miatt, a 2 méter magas védőcsövet a vadkár miatt érdemes alkalmazniuk. A vadkár ellen a terület szegélyén kb. 20 méterre leültetett karókra kihelyezett birkagapjával is védekeznek, amit 3-4 hetente megújítanak, illetve a nálunk használatos Foresterhez hasonló Trico nevű szert permetezik a csemetékre. Az idei aszályos nyár jelentősen károsította a mesterséges újulatot. A vágásterületen hektáronként 30-40 KTT és EF egyedet hagytak lábon, egyenletes eloszlással hagyásfaként.

Kulisszás tarvágás megtekintésével folytattuk a programot. Egy 12,5 hektáros kb. 200 m³/ha fatömeget adó, erősen gyengülő sarj tölgyesbe 0,5 hektáros kulisszákat vágtak összesen 5 hektáron, ezeket mesterségesen újítják fel VF, CSNYE, HJ, KTT, FD fafajokkal kb. 800 db/ha tőszámmal. A terület erősen szedresedik, elsősorban látható a bálványfa. Ez ellen egyelőre nem védekeznek. Javasoltuk számukra az időben megkezdett, kizárólagos vegyszeres védekezést.

Költségkímélő ápolásra láttuk példaként, hogy egy 2 hektáros 12 éves fiatalosban kb. 200 db/ha mennyiségben nagyméretű HJ-t ültettek. Az ápolás csakis a juharok, mint leendő

V-fák környékére korlátozódik (mogyoró- és nyársarjak leve-rése), a terület további részében (kb. 75%) nem történik be-
avatkozás.

Az újabb szakmai állomáson a sarjerdőből középerdőbe át-
vezetést mutatták be. Az adott sarjerdőben található kevés, de
értékes (BABE, HÁBE, CSNYE, KTT, HJ) mageredetű faegyed
mint V-fa érdekében történtek az előhasználatok. Kísérőnk –
kalapját megemelve – bemutatott nekünk egy kb. 130 éves, 40
centiméter mellmagassági átmérőjű, 8 méter magasságig ág-
tisztá törzsű barkóca berkenyét. Impozáns látvány volt.

A szakmai állomáshelyek végén egy kandallófa felkészítő
telepet láthattunk, ahol évi 5-6 ezer m³ tűzifát dolgoznak fel,
25/33 centiméteres konyhakész anyaggá, egyszerű hidraulikus
hasítókkal, körfűrészszel. A készáru jelentős részét fedett
szín alatt tudják tárolni, védve az árut a csapadéktól. Az
anyagmozgatást homlokrakodós géppel végzik. Ömlesztve,
kalodába rakva, vagy „big bag” csomagban árusítják. Egy-
vagy két éves száraz kandallófával is rendelkeznek folyama-
tosan, ezt 10%-kal drágábban adják, mint a frisset. Az értéke-
sítést saját szervezésben végzik, közvetlenül a végfelhasználóknak.

A terepi programok után Kismartonba vezetett utunk, ahol
az Esterházy-kastéllyal szemközt – egykori lóistállóból kialakít-
ott – Markthalle Kulinárium Burgenland vásárcsarnokába invi-
táltak vendéglátóink. A különleges helyi és környékbeli bio és
egyéb egyedi, kézműves élelmiszeripari termékek értékesíté-
sének helyszínt adó csarnokban borok, sajtok, mézek, halak,
húsipari termékek, gyümölcsök, gyümölcslevek, savanyúsá-
gok, olajos magvak, pékáruk, rétesek vásárolhatók. Ezúttal
azonban e gazdag választékból számunkra terítettek meg ven-
déglátóink, és jóvoltukból ízletes uzsonnát fogyaszthattunk el.
Ezt követően magyar nyelvű idegenvezetéssel megtekintettük
a kismartoni Esterházy-kastélyt, hallhattuk a történetét, amely a
magyar történelem szerves részeként tárult elénk.

A nagyon jó hangulatú, mind szakmai, mind kulturális
szempontból rendkívül tartalmas és tanulságos nap végén
vendéglátóinktól annak reményében búcsúztunk, hogy ha-
marosan viszontláthatjuk csoportjukat a jelenlegi országhatá-
rok másik oldalán.

Köveskúti Zoltán
titkár, OEE Soproni HC-s
Fotó: **Horváth Zsolt**

ÉLETEM, PÁLYAFUTÁSOM

**Édesapánk, dr. Madas András önéletrajzi írásának második
kötete december elején jelent meg az OEE gondozásában,
dr. Oroszi Sándor szerkesztésében.**

A visszaemlékezések első kötete a Muck-Madas család tör-
ténétét, az ifjúkor idejét, a kárpátaljai pályakezdést, majd a
második világháborút követő két és fél évi hadifogság ese-
ményeit öleli fel, végül a hazatérés és
családalapítás történetével fejeződik
be. A második kötet vezérfonala a szak-
mai élet: az erdészet, a mezőgazdaság
és a tervgazdálkodás háború utáni tör-
ténete a hetvenes évek közepéig.

Édesapánk visszaemlékezéseit 1990
és 2003 között írta, eredetileg nekünk, a
négy lányának szánta emlékül. A hét kö-
tetben, összesen 2500 oldal terjedelemben
elkészült írást a családtagok kapták
fénymásolva, bekötve – az éppen elké-
szült kötetet általában karácsonyi aján-
dékként. Emlékiratait egy régi családi
írógépen kezdte el írni öt példányban,
másolópapír segítségével. A számítá-
stechnika fejlődésével, idős korában ta-
nulta meg a szövegszerkesztést, ezzel
vált lehetővé, hogy ez a nagy terjedelmű
munka megszülethessen.

Az eredeti visszaemlékezés nagyjából
időrendben követi az eseményeket, de
sok történelmi magyarázattal, számos baráti és családi levél-
lél, hivatali és szakmai fejezettel. Még életében kollégái biz-
tatták édesapánkat, hogy a memoár szakmai részét meg kel-
lene jelentetni, de ehhez már nem volt ereje. Az OEE vezető-
ségének jóvoltából – akik a könyv kiadását lehetővé tették –
ránk, az utódokra hárult a feladat, hogy a visszaemlékezésekből
a szakmai, illetve a nyilvánosság számára is érdeklődésre
számot tartható részeket két kötetbe szerkesztve bemutassuk.

A két kötet 100 év eseményeit öleli át, 1875-ben kezdődik,
amikor az erdész nagypapa, Muck Endre, Sopron város szol-
gálatába lép, és 1975-ig tart, amikor édesapánkat felmentet-
ték miniszterhelyettesi megbízatásából és nyugdíjazták. Utá-
na még 34 évet élt, végig szellemi aktivitásban.

Az örömből, hogy ez a két kötet megjelenhetett, egy kis fé-
lelem is vegyül részünkről, hiszen nekünk – a családtagok-

nak – egészen mást jelent ez a könyv,
mint barátainknak, ismerőseinknek, kol-
légáknak. Lehetnek olyan olvasók, akik
még ismerték édesapánkat, ismerték a
család idősebb tagjait, ők nyilván a kö-
zös élményeket, ismerősöket keresik a
sorok között, ám az olvasók többsége –
úgy gondolom – már csak mint a törté-
nelem egy szeletét veszi kézbe ezt a
munkát.

Így most újraolvasva-szerkesztve az
emlékiratokat, olyan érzés járt át, mint-
ha beszélgetnék édesapámmal, hiszen
írásban is azokat a szófordulatokat
használja, amelyeket a beszélgetések
során is használt, és fantasztikus memó-
riájában megőrizte a legrégebbi dolgo-
kat is, amelyek már régen feledésbe
merültek volna.

Aki a könyvet végigolvassa, a végére
rájön, hogy az egész mű egy hitvallás a
nehéz és hosszú 20. századot végigélő
erdőmérnök, gazdasági tervező, külföldi szakmai szerveze-
tek munkájában részt vevő szakember, négygyermekes csa-
ládapa életéről.

Madas Anna

*Madas András önéletrajz írásának második kötete, mint
Egyesületi kiadvány, megrendelhető, kapható az OEE
Titkárságán, 2500 Ft+ÁFA áron.*

